

Katılım Esaslarına Uygun Tebliği

19.12.2025

Yeni Yönetişim Yapısı, Sorumluluklar ve Geçiş Süreci

BDDK tarafından yayınlanan bu tebliğ, katılım finans kuruluşlarının faaliyetlerinin "Katılım Esaslarına" uygunluğunu sağlamak amacıyla oluşturulacak yapı ve süreçleri standart hale getirmektedir. Sektör, ilke bazlı gönüllü uyumdan, kural bazlı denetim mekanizmasına geçmektedir.

Madde 1: Amaç, katılım finans kuruluşlarının ve şirketlerinin katılım esaslarına uygun şekilde faaliyet göstermelerini sağlamak üzere oluşturulacak yapı ve süreçleri düzenlemektir.

Standartlaşma: Sektör genelinde tekdüze uygulama birliği ve ortak dil.

Güvence: Paydaşlara faizsizlik prensiplerine tam uyum konusunda kurumsal güvence.

Yapılanma: Merkezi ve kurum içi komiteler ile çift katmanlı bir yönetim mimarisi.

Tebliğin Kapsamı

Grup 1: Katılım Finans Kuruluşları

Katılım Bankacılığı
Katılım Kalkınma ve Yatırım Bankaları
(Münhasıran bu alanda çalışanlar)

Grup 2: Katılım Finans Şirketleri

Tasarruf Finansman Şirketleri
Finansal Kiralama (Leasing)
Faktoring
Finansman Şirketleri
Varlık Yönetim Şirketleri
(Münhasıran katılım esaslarına göre çalışanlar)

Not: Münhasıran olmamakla birlikte (karma model) katılım esaslı hizmet veren Kalkınma Bankaları ve diğer finansal şirketler de sınırlı kapsamda bu tebliğe tabidir.

Çift Katmanlı Yönetişim Mimarisi

→ eski tebliğde adı: Danışma Kurulu (7 kişiydi.)
(Hesabın Harak)

1: MERKEZİ DANIŞMA KOMİTESİ

(Standart Belirleyici)

(Finansal Kurumlar Birliği)

- TBB, TKBB ve FKB ortaklığıyla kurulur.
- İlke ve standartları belirler.
- Kararları sektör için bağlayıcıdır.

2: KURUM İÇİ DANIŞMA KOMİTESİ

(Uygulayıcı ve Denetleyici)

- Yönetim Kurulu'na bağlıdır.
- Kararlarında tam bağımsızdır.
- Kurumun faaliyetlerini onaylar ve denetler.

İlke ve Standart Akışı →

← 3 Aylık Raporlama

Merkezi Danışma Komitesi: Standart Belirleyici → TKBB'den BDDK'ya geçti

Komite Üye Yapısı: Toplam 7 üye

İslami İlimler: İslami ilimler arasında doktora derecesi (3 kişi)

Diyanet Temsilcisi: Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi / Diyanet önerisiyle (1 kişi)

Katılım Bankacılığı: İktisat / Hukuk lisansüstü + 10 yıl katılım bankacılığı deneyimi (2 kişi)

(?) **Genel Bankacılık:** İktisat / Hukuk lisansüstü + 10 yıl genel bankacılık deneyimi.

↳ Fetraya katılması doğru mu?

Temel Görev: Katılım esaslarına ilişkin meslek ilke ve standartlarını belirlemek.

Sekreteryâ hizmetini TKBB yürütür.

↳ TKBB'nin gücü azaltıldı.

Kurum İçi Danışma Komitesi: Uygulayıcı Güç

Kuruluş ve Atama: Zorunlu organdır. Üyeler Yönetim Kurulu tarafından atanır ve Genel Kurul tarafından onaylanır.

Komite Yapısı: En az 3 üyeden oluşur. Üyelerin en az 2/3'ü Türkiye'de yerleşik olmalıdır.

Görev Süresi: 3 yıldır, görev süresi biten üyeler tekrar atanabilir.

Karar Alma Süreci: En az 2/3 çoğunlukla toplanır, salt çoğunlukla karar alır. Karara muhalif karar üye gerekçesini yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Komite Bağımsızlığı

* Danışma Komitesi üyeleri, icra makamlarından tam bağımsız olmalıdır.

1-) **İcrai Görev Yasağı:** Bankada veya iştiraklerinde icrai görevi olan yönetim kurulu üyesi veya çalışan olamaz.

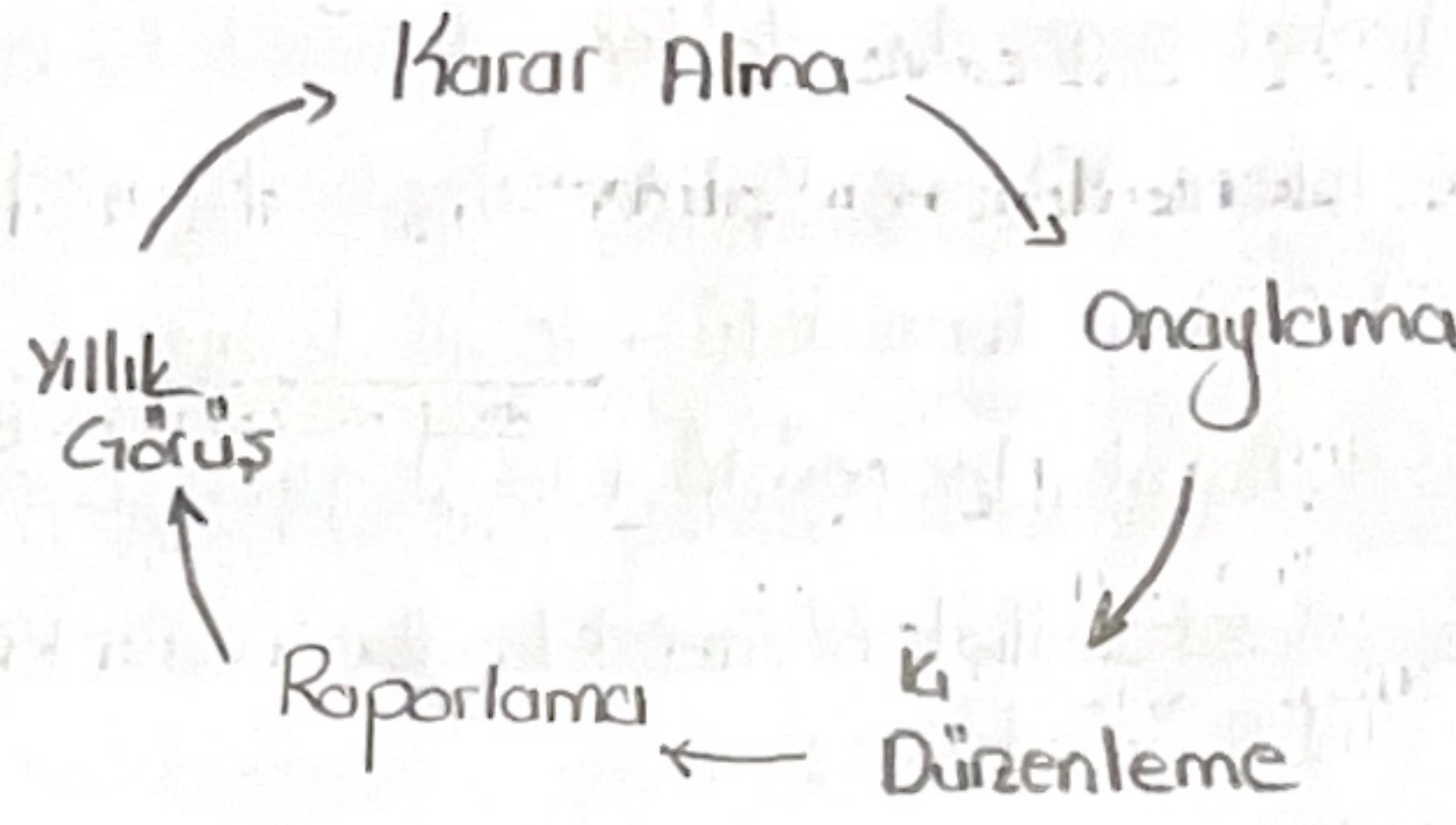
2-) **Nitelikli Pay Yasağı:** Bankada veya iştiraklerinde nitelikli pay sahibi olamaz.

3-) **Ticari İlişki Yasağı:** Bankanın borç / olucak ilişkisi olan firmalarda yönetici veya ortak olamaz.

4-) **Akrabalık Yasağı:** Hakim ortağın, YK üyelerinin veya Genel Müdürün eşi veya 2. dereceye kadar hısmı olamaz.

5-) **Performans Ücreti Yasağı:** Bankanın kârlılığına dayalı ücret veya prim alamaz. (Sadece huzur hakkı verilebilir.)

Danışma Komitesinin Görev ve Yetkileri

- 1-) Katılım Esasları ile ilgili kuruma münhasır bağlayıcı kararlar almak.
- 2-) Standart sözleşmeleri, yeni ürünleri ve hizmetleri onaylamak.
- 3-) Bankanın iç prosedürlerini uyum açısından incelemek.
- 4-) Kararları 3 ayda bir Merkezi Danışma Komitesine raporlamak.
- 5-) Faaliyet raporunda yer alacak "Katılım Esaslarına Uygunluk" görüşünü yazmak.

Uyum ve İa Denetim Fonksiyonları

1. Katılım Finans Uyum Faaliyetleri

Amaç: Yeni ürünlerin, sözleşmelerin ve reklamların Komite kararlarına uygunluğunu önceden kontrol etmek.

Sorumlu: Uyum Personeli

Raporlama: 3 ayda bir Denetim Komitesine rapor sunulur.

2. Katılım Finans Denetim Faaliyetleri

Amaç: Uyum fonksiyonunun etkinliğini denetlemek ve süreçleri incelemek.

Sorumlu: İa Denetim Birimi

Koordinasyon: Denetim Komitesi ile Danışma Komitesi yılda en az 2 kez "Aksiyon Toplantısı" yapar.

Yönetim Kurulu'nun Sorumlulukları

- 1-) Yapıyı Kurmak: Görev tanımları, iş süreçleri ve raporlama kanallarını belirlemek.
- 2-) Erişim Sağlamak: Komitenin ihtiyacı duyduğu tüm bilgi ve belgelere erişimini garanti altına almak.
- 3-) Eğitim: Personelin mesleki gelişimi ve sertifikasyonu için eğitim programları oluşturmak.
- 4-) Müdahale (Stop Mechanizm): Uyumsuzluk tespiti halinde ilgili işlemi derhal durdurmak ve düzeltici plan hazırlamak.
- 5-) Şeffaflık: Komite kararlarının kamuoyuna açıklanma politikasını belirlemek.

Katılım Esaslarına Uygun Tebliği: 2019 vs. 2025 Karşılaştırmalı Analiz

Katılım Bankaları günümüzde hangi kanuna göre faaliyet gösteriyorlar? → 5411 nolu Kanun

Ekosistem Nedir? → Bütünü ele almak.

Önceki tebliğle sadece bankalar ele alınırken, yeni tebliğde diğer kuruluşlar da incelenir. Diğer Kuruluşlar:
Bankacılıktan Ekosisteme Geçiş

2019 tarihli "Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartlarına Uyuma İlişkin Tebliğ", 2025 yılında yerini bütüncül bir "Katılım Finans" ekosistemini düzenleyen yeni bir yapıya bırakmıştır.

1. Terminoloji ve Kapsam

Değişim: "Faizsiz Bankacılık" tanımından "Katılım Finans" - (ekosistem) kavramına geçilmiştir.

Etki: Kapsam yalnızca bankaları değil; faktoring, finansal kiralama, Varlık Yönetimi ve Tasarruf Finansman şirketlerini de içine alacak şekilde genişletilmiştir (Madde 1)

2. Merkezi Yönetişim

Değişim: Standart belirleyici nihai otorite olarak "Merkezi Danışma Komitesi" (MDK) kuruldu.

Etki: Yerel Bankaların Danışma Komitesi MDK'nın belirlediği ilke ve standartlara aykırı karar alamayacaktır (Madde 4)

MDK'nın kaç standardı var?

TKBB'nin web sitesi 7 standart var.

Aynı fiyata satılsa

(Bey'al - (boru) DEYN)

Faktoring

çek kırdırma: vadesinden önce bozdurmak

Homoislamicus

Amaç: kârı ahiretin de düşünerek maksimize eder

3. Kurumsallaşma ve Sertifikasyon

Değişim: Komite üyeleri için tecrübe şartı 10 yıla kısaltılmış, personel için sertifikasyon (BDDK onaylı) zorunluluğu getirilmiştir.

Etki: Pazarlama ve satış personeli de dahil olmak üzere ilk süreçlerinde köklü değişiklik zorunluluğu doğdu. (Madde 12)

Sharia Bank → Endonezya
Katılım Bankası → Türkiye
Islami Banka → Dünya
Teberru
Kar2-1 Hasen
Emanet
Hibe
Kefalet
Miras
Tüm teberra akitleri masraf akit değil!
Kar2-1 Hasen

(örnekler bul/zoraret)

Negatif Tanımdan Pozitif Esaskurcu

2019 (Eski Tebliğ): Faizsiz Bankacılık

Tanım: Katılım bankalarının ve kalkınma yatırım bankalarının belirli faaliyetleri

Odak: Sistemin ne olmadığı üzerine kurulu (Faizsiz)

Eski Tebliğ Md. 3/d.

2025 (Yeni Tebliğ): Katılım Finans

Tanım: Katılım esaslarına göre icra edilen finansal faaliyetlerin bütünü

Odak: "MDK" tarafından belirlenen ilke ve standartlara (Katılım Esasları) uyum.

Yeni Tebliğ Md 3/d ve 3/4.

Analiz: Mevzuat dili, banka merkezli bir yapıdan, ilke merkezli ve kapsayıcı bir finansal ekosistem diline dönüşmüştür.

Kapsam Geniştirilmesi : Katılım Finans Şirketleri

2019 Kapsamı

- Katılım Bankaları
- Kalkınma ve Yatırım Bankaları (sınırlı)

2025 Eklenen Kuruluşlar

- Varlık Yönetim Şirketleri
- Finansal Kiralama (Leasing)
- Faktoring Şirketleri
- Finansman Şirketleri
- Tasarruf Finansman Şirketleri

Yeni tebliğde bu kuruluşlar "Katılım Finans Şirketleri" olarak tanımlanmış ve bankalarla eşdeğer yükümlülüklerle tabi tutulmuştur. (Madde 3/f)

Yeni Hiyerarşi : Merkezi Danışma Komitesi (MDK)

Sektör genelinde standartları belirleyen nihai otorite

3 → İktisadi Bilimler
Doktorası

1 → Diyanet
Temsilcisi

2 → 10 yıl Katılım
Bankacılığı
Deneyimi

1 → 10 yıl
Bankacılık
Deneyimi

Bağlayıcı İlke ve
Standartlar

Yerel Kurumsal Danışma Komiteleri

Yetki: Yerel Danışma Komiteleri, MDK tarafından belirlenen ilke ve kararlara aykırı karar alamaz. (Madde 8/3)

Kurumsal Danışma Komitesi : Üyelik Şartlarında Değişim

2019 (Eski)

2025 (Yeni)

Üye Sayısı

En az 3 üye

En az 3 üye (Aynı)

Mesleki Deneyim

Faizsiz finans alanında en az 3 yıl deneyim

Üyelerin 2/3'ü için en az 10 yıl mesleki deneyim; 1/3'ü için Kurum denetimindeki kuruluşlarda 10 yıl deneyim

Eğitim

İlahiyat veya dengi lisans / yüksek lisans

2/3 İlahiyat / Katılım Finans (Lisans / Lisansüstü); 1/3 Sektör Uzmanı

Görev Süresi

3 yıl

3 yıl (Tekrar Atarabilir)

1 kişi 2 bankanın komitesinde olabilir.

1 kişi sadece 1 bankanın komitesinde

Bağımsızlık ve Çıkar Götüşmesi Kriterleri (Madde 7)

Danışma Komitesi üyelerinin ticari baskılardan uzak karar alabilmesi için getirilen kısıtlamalar (değişiklik yapılmadı.)

Sözuma Süresi

Ticari İlişki

Akrabalık Bağları

Ücretlendirme Esasları

Seri Komite 15 günde bir toplanmalı
Sekreteryaya → Katılım Uyum Birimi

Personel Yetkinliği ve Sertifikasyon Zorunluluğu

Zamanlaşma şartları teknik kadrodan sahha kadrosuna genişletilmiştir (Md 12)

Teknik Kadro

Uyum, Denetim, Sekreteryaya
Katılım finans alanında 3 yıl
deneyim ve kurulca uygun
görülen sertifika (veya
lisansüstü eğitim).

Sahha ve Sahis Kadrosu (Yeni)

Müşteri ile temas eden personel

Kurul tarafından uygun görülen sertifikaya sahip olmak veya ilgili alanda lisanslı lisansüstü eğitim almış olmak.

Şube personelinin geniş kapsamlı eğitimden geçirilmesi ve sertifikalandırılması gerekir.

Müşteri Hakları ve Uyumlu Gözümü (İtiraz Yolu)

Müşteri Şikayeti
(Müşteri yazılı talepte bulunur) → Yerel Danışma Komitesi Kararı
(Başvurudan sonra 30 gün içinde karar verilir.)

İtiraz Hakkı (Yeni)
(Müşteri Kararı beğenmezse 15 gün içinde MDK'ya başvurabilir)

Nihai Karar (MDK)
(MDK kararı kesindir, emsal karar teşkil edebilir.)

2. HAFTA

UZEM

İCARE AKDI

(ücret)

Kira Akdi Nedir?

Varlıkların mülkiyetini devretmeden menfaatini ücret karşılığı kullandırmaktır.

Neler Kira Akdine Konu Olabilir?

Bir malın kendisini tüketmeden yararlanılabiliyorsa o mal kira sözleşmesine uygundur. (ev, araba, arazi, makine)

Bir maldan yararlanmak için malın kendisini tüketmek gerekiyorsa o mal üzerinde kira sözleşmesi yapılamaz. (ekmek, su, meyve, para)

Önemli Hususlar

- 1-) Kiralanan varlık örf'e uygun kullanılmak durumundadır. Aksi halde tazmini gerekir.
- 2-) Kiranın nasıl, ne zaman ve ne kadar süreyle ödeneceği belirlenmelidir.
- 3-) Kiraya verilen varlığın kullanım alanı da tespit edilmelidir.
- 4-) Kira bedeli **peşin**, **tek vadeli** ya da **taksitli** olabilir.
(Peşin bedel ile vadeli bedel arasında vade farkı bulunabilir.)
- 5-) Kiralanan bir yer kira sözleşmesinde **aksine bir şart yoksa** başkasına kiraya verilebilir. (SUBLEASE)
- 6-) Kiralanan varlıktan yararlanmak **dinen mübah** olmalıdır.
- 7-) Kiralanan varlığın **bakım masrafları kiraya verene aittir.**
- 8-) Kiracı varlığın bakımını kendiliğinden yaptırıp kiredan düşemez.
Varlık sahibinin izniyle yaptırıda düşebilir.

İSLAM HUKUKUNDA İCARE AKDI

$$\begin{matrix} \text{KİRA} \\ \text{AKDI} \end{matrix} + \begin{matrix} \text{İŞ} \\ \text{AKDI} \end{matrix} = \begin{matrix} \text{İCARE} \\ \text{AKDI} \end{matrix}$$

✗ İslam hukukunda icare akdi, hem gayri menkul ve menkul esyanın kullanımını konu alan kira akdini, hem de insanın çalışmasını konu alan iş akdini kapsar.

İcare Akdinin Unsurları

$$\text{MENFAAT} + \text{İVAZ} = \text{İCARE AKDİNİN} \\ \text{UNSURLARI}$$

Taraflardan biri için menfaati teslim etme, diğeri için bedeli ödeme borcu söz konusu olduğundan icare akdi iki taraflı ve bağlayıcı (lâzım) bir akittir.

İCARE

Menfaat

Amel

İcâr-i Has → makam şöfürü

İcâr-i Müşterek → taksi şöfürü

OPERASYONEL KİRALAMA

* Bir varlığı kiralayanın (müstecir) varlığın kullanım hakkını kiralama süresi boyunca elde ettiği bir kiralama türüdür.

* Genellikle **kısa vadeli** bir anlaşma olup müstecir varlığın bakımı ve sigortası gibi **sorumluluklardan** kurtulur.

* Şirketler, yeni teknolojilere **erişmek** veya belirli bir projenin **gereklerini** karşılamak için operasyonel kiralama yöntemini tercih edebilirler.

(lessee)

müstecir: İsticar eden, kiracı

me'cur: Kiraya verilen şey

acir: İcareye veren kimse

(lessor)

FİNANSAL KİRALAMA

* Kiracının (müste'cir), kiralanan varlığı (me'cur) kiralamak için bir anlaşma yapmasıyla birlikte, varlığın değerinin önemli bir kısmını ödeme taahhüdünde bulunduğu bir kiralama şeklidir.

* Genellikle **uzun vadeli**dir ve kiralayan (acir) varlığın **mülkiyetini** kiracıya (müstecir) devretme seçeneğine sahip olabilir.

* Kiracı (müstecir), varlığı kiralamak için genellikle kiralayan (acir) tarafından belirlenen bir ödeme programına uyur ve genellikle **kiralama süresi sonunda** varlığın **mülkiyetini** devretme seçeneğine sahiptir.

ücret: Kira / Bedel-i Menfaat

icar: Kiraya vermek

isticar: Kira ile tutmak

İcir: İşçi

Mo'kudun Aleyh: sözleşmenin konusu (menfaat)

Kiralamada "Uzun Süre"

Finansal kiralamada uzun süre, genellikle bir varlığın ekonomik ömrünün önemli bir kısmını kapsayan veya uzun vadeli bir sözleşme süresini ifade eder.

Genel Olarak:

Makine ve Ekipmanlar: 3-7 yıl veya daha fazla.

Taşınmazlar: 10 yıl +

Araçlar: 2-5 yıl arası

İCARE
(OPERASYONEL
KİRALAMA)

İJARAH WA İQTINA
(Islamic Leasing)

AITAB: Al-Ijarah Thumma al-Bay' (satış ile biter.)

AIMAT: Al-Ijarah Muntahiyah bi Tamlik

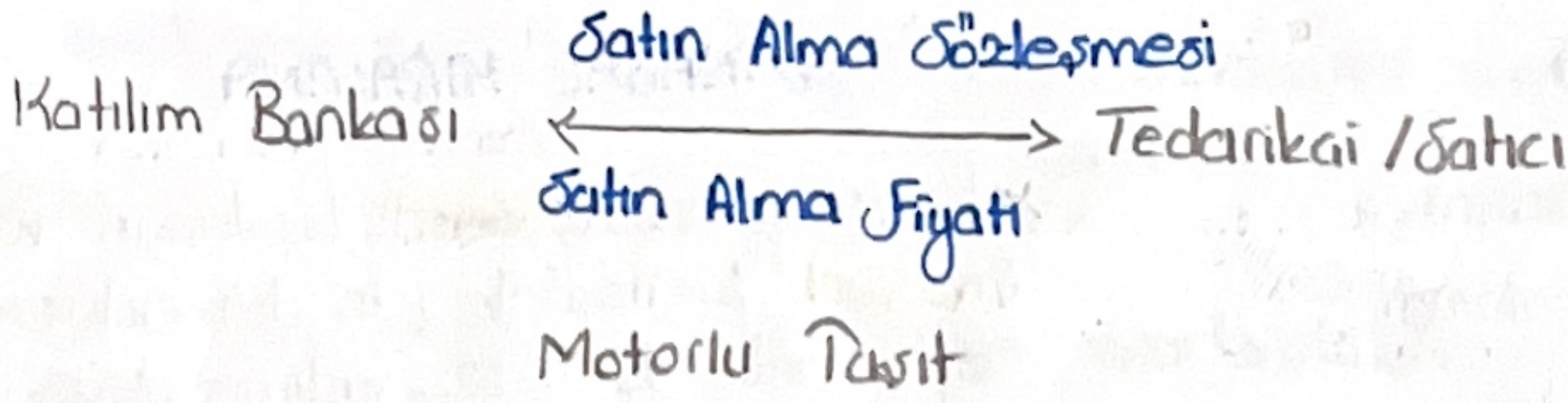
! Margin of Finance - MOF

En fazla kullanılabilen finansman

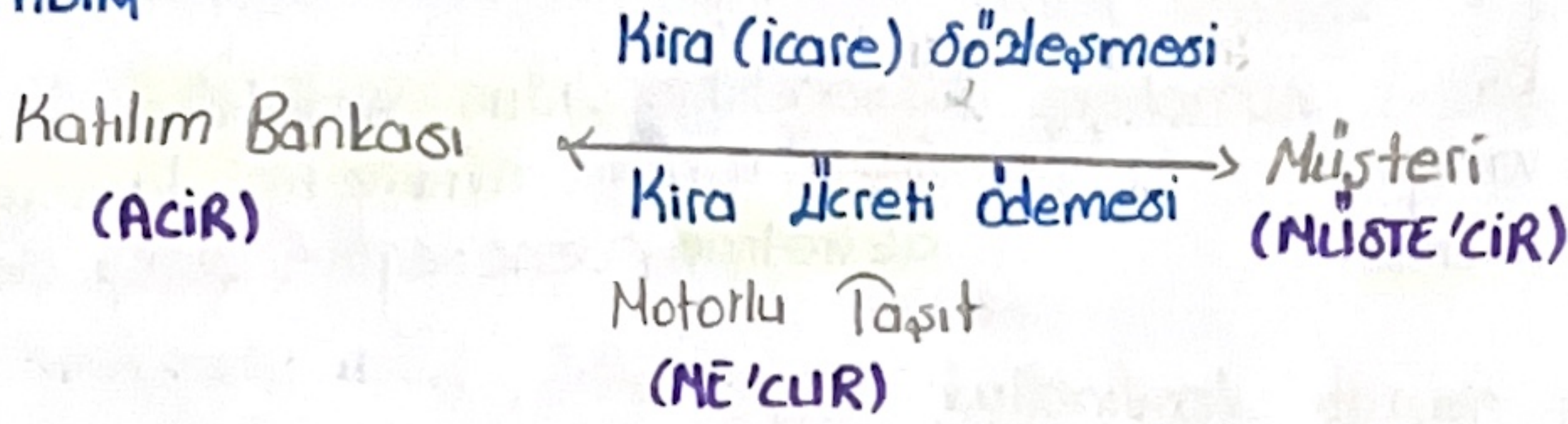
AL İJARAH THUMMA AL BAY' - AITAB

(Modus operandi)

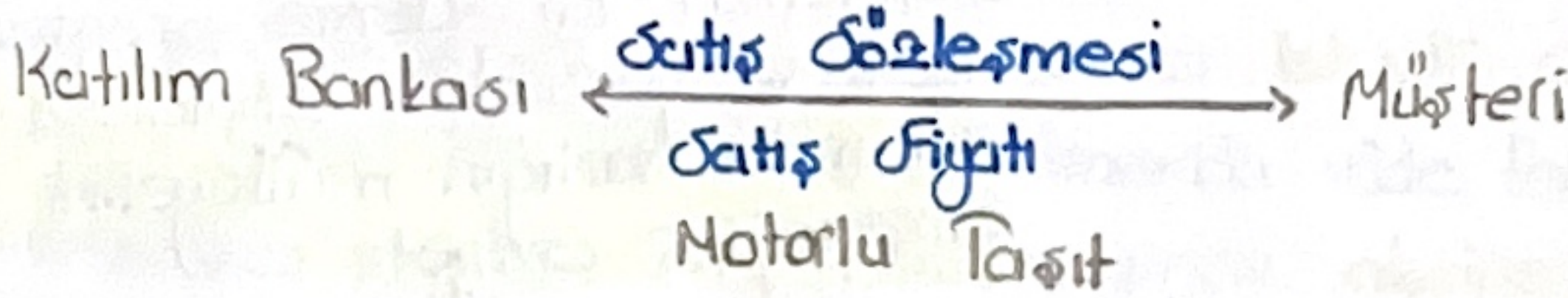
1. ADIM

2. ADIM

3. ADIM

Karşı Gıkanların Savunması

Kira bedelinin bir faiz oranı olarak bağlanmasına karşı gıkanlar, çeşitli faiz oranlarının bilinmemesi nedeniyle faiz oranına bağlanan kiranın cehalet ve karar vereceğini dokümanlarda yazıldığı ileri sürmektedirler.

Savunancının Görüşü

Savunancı ise faiz oranının yalnızca bir kotası olarak kullanıldığını ve faize dayalı finansman ile geçerli bir kiralama arasındaki temel farkın, finansöre veya kiracıya /acire ödenecek miktarda değil, kiracıya /acirin me'cur ile ilişkin tüm riski üstlenmesinde yattığını ileri sürmektedirler.

! Finansal Kaldıraç = Az parayla çok işlem.

ŞER-İ AKİTLER

Satış
(Bey')

Kiralama
(İcare)

Ortaklık

Şirketler

Birden fazla kimsenin bir mal veya hakta ortak olması.

Ortak : şerik, müsterik, müşarık

Ortaklık : iştirak

Şirket akitleri, müzaraa ve müzakat ortaklıkları hariç, gayr-ı lazımdır.

Ortaklardan herhangi biri diğer ortakların nazarı olmaksızın tek taraflı olarak şirketten ayrılabılır.

ŞİRKETLER

ŞİRKET-İ MÜLK / ŞİRKETÜ'L
İMLAK (ORTAK MÜLKİYET)

Şirket-i Mülk-i İhtiyari
Sharikah al-ikhtiyar

Mülkiyet, ortakların ortaklaşa satın aldıkları bir mal veya vasiyetname veya hediye yoluyla bir malın yeni sahibi olmaları gibi fiilleriyle kurulur.

Şirket-i Mülk-i Cebri

Sharikah al-zebr

Mülkiyet, ortakların fiilleriyle değil, zorunlu olarak kurulur. Örneğin; miras.

AKİT ŞİRKETLERİ
ŞİRKET-İ AKD

Şirket-i İmval
Sharikah al-amwal
(Sermaye Ortaklığı)

1-) Mufavada Ortaklığı

Sermaye payı / hisse pay ortaklığı

2-) İnan Ortaklığı → (Müşareke)

Genel ortaklık

* Şirket-i A'mal → temizlik şirk.
→ dil eğitim örneği.
İş ve taahhüt ortaklığı

* Şirket-i Vücut
İtibar Ortaklığı

* Mudarebe

ŞİRKET-İ İBAHA

Park, deniz, orman

→ Herkesin ortak malı.

Not: Şirket'ül-emlak'da her ortak yalnızca kendi payına düşenden sorumludur ve izinsiz olarak diğer ortak(lar) adına hareket edemez.

Hanefi alimlerine göre müşareke: Ortaklar arasında hem sermaye hem de kâr üzerine yapılan bir sözleşme.

Maliki alimlerine göre müşareke: Ortaklardan her birinin diğerinin ortaklık malıyla işlem yapmasına izin verdiği ve aynı zamanda aynı mülkte işlem yapma hakkını saklı tuttuğu işlem yapma işidir.

Safii mezhebi alimlerine göre müşareke: İki veya daha fazla kişinin ortak bir mülk üzerindeki haklarının tasadüfî.

Hanbeli alimlerine göre müşareke: Hakların birleşmesi veya kullanma hürriyeti.

(FFS 12)

AAOIFI: İki veya daha fazla kişinin, kâr elde etmek amacıyla sermayelerini, emeklerini veya zimmetlerindeki yükümlülüklerini birleştirmeleridir.

→ İyon şirketi, iki veya daha fazla sayıda ortaklardan her birinin belirli miktarda sermaye koyarak kurdukları ortaklıktır. Bu ortaklık türünde ortaklardan her biri diğerinin sermayesi üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Ortaklıktaki kâr oranı anlaşma ile belirlenirken, zarar durumunda ortaklar sermayeleri oranında bu zarara katlanırlar.

→ Faizsiz finans kurumunun, fıkhen herhangi bir şakıncası olmayan işlemlere Müslüman olmayan kimseleri veya konvansiyonel bankaları ortak etmesi caizdir. Ancak ortaklık sermayesi olarak verilen para veya malın haram olduğu takdirde böyle bir sermaye kabul edilemez.

AKİT ŞİRKETLERİ

TEKABBUL - Şirket-i Amal - İş ORTAKLIĞI

Birden fazla kişinin ortakca yapmak üzere iş kabul edip kazancı aralarında belli oranlarda taksim etmek üzere akitleşmesi. Kazancın sebebi emektir.

- Bu ortaklığın amacı, kazancın ortaklar arasında eşit veya farklı şekilde paylaşılmasıdır.
- Ortakların aynı meslekten olması şart değildir.

Hanefi, Maliki ve Hanbelilere göre iş ortaklığı; caizdir. Çünkü mucamele, ortaklığın birbirine vekalet vermesine elverişlidir.

→ Malikilere göre, iş ortaklığının geçerli olması için meslek birliği şarttır.

Safii'lere göre iş ortaklığı; batıldır. Çünkü yapılan işin tespiti mümkün olmaz. Bu yüzden mucamelede garar (aldanma riski) vardır.

İş Ortaklığının Hükümleri

1. Her bir ortağın taahhüt ettiği iş, diğer ortağı da bağlar.

İstihsan deliline göre, işin sahibi işin yapılmasını dilediği ortakdan isteyebilir.

Aynı şekilde her ortak da iş sahibinden ücretinin tümünü talep edebilir.

2. İş ortaklığında kârın paylaşılması yapılan işe göre değil, taahhüdü tazmin yükümlülüğüne göre olur. Böyle bir ortaklıkta ücrete hak kazanmak çalışmakla değil, tazmini geç almakla olur.

3. İş ortaklığında zarara katlanma, ortakların üstlendikleri taahhüt oranına göre belirlenir. Mesela, bir inşaat şirketinde bir ortak, taahhüt işinin üçte ikisinin, diğer ortak üçte birinin sorumluluğunu üstlense, kâr da bu oranda paylaşmaları gerekir. Bu esasa aykırı olan sözleşme hükümleri geçersizdir.

4. Her bir ortağa ait hayvan veya nakil aracı, şirket adına taahhüt edilen işte kullanılırsa, kazana sözleşmeye göre paylaşılır. Ancak bu gibi araçlar yabancıya kiraya verilirse, kira gelirinde ortaklık pasif olur ve gelir araç sahibine ait bulunur. Çünkü bir ortağın bu konuda diğer ortağa vereceği vekalet geçerli değildir.

Vücut (Kredi) Ortaklığı

→ Sermayesi olmayan fakat toplumda itibarı bulunan iki ve daha çok kimsenin veresiye mal satın alıp peşin satmak ve elde edebilecekleri kâr aralarında paylaşmak üzere kurdukları bir ortaklık.

• Vücut ortaklığı denmesinin sebebi, toplumda ancak itibarı olana veresiye mal satılması yüzündendir.

• Kârın paylaşılması boru üstlenme oranlarına göre olur. (AAOIFI'ye göre böyle olmak zorunda değil.)
Cai2 gören mezhepler: Hanefi ve Hanbali (Her bir ortak diğerini satma ve satın alma hususunda vekil tayin eder.)

Cai2 görmeyen mezhepler: Şafii ve Maliki (Bir ortaklık ya sermayeye ya da işe sanata) dayanmalıdır. Burada ikisi de yoktur, burada girar vardır.

• Ortaklar ne kadar boru üstlenmişse, kârı da o oranda paylaşırlar.

Mudârebe

→ Kâr paylaşımı esasına dayanan emek-sermaye ortaklığı anlamında İslam hukuku terimidir. Sözlükte "yol tepmek" anlamındaki darb fi'lare deyiminde geçen "darb" kelimesinden türetilen mudârebe terim olarak; bir tarafın sermaye koyması, diğer tarafın işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklığı ifade eder.

→ Bu adlandırmayı ilk dönem Irak bölgesi İslam hukukcuları benimsemiştir.

• Kâr amacıyla gezip dolanma işletmecisi tarafın aktif faaliyetini oluşturur.

→ Hicaz bölgesi fakihleri sermayedar parasının bir kısmını kesip işletmeciye verdiği için bu ortaklığı karz (kesip koparmak) kökünden türeyen **kircâz** (mukaraza) kelimesiyle ifade ederler.

Sermayedar : Rabhû'l-mal / mukârız

Girişimci : Mudarib / mukâraz

• **Bidaa** : Başkasına sermaye verip kullandırırken kârın tamamının sermaye sahibine ait olacağının şart koşulması.

• **Karz-ı Hasan** : Kârın tümü işletmeciye şart koşulmuşsa bu muamele karz-ı hasen

MUDARABA

1-) Karz / Emanet

2-) Vekalet

3-) Satış (ve kâr paylaşımı)

Mudarebe

Mudarabah Muqayyadah (Restricted Mudarabah)

Mudarabah Mutlaqah (Unrestricted Mudarabah)

1. Katılma Hesabı
2. Mudârebe Ortaklığı
3. Mudârabah Unrestricted Investment Account (SURIA)

Analılar !

İşlemlerin uygun olduğuna dair rapor yayını.
→ Kendi web sitelerinde, faaliyet raporu.

→ This is an investment account product that is tied to the performance of the underlying assets and is not a deposit product. This product is not protected by ^(Mandatory) Prudential Insurance Deposit Malaysia (PIDM)

2 98

Özel Fon Havuzu Katılma Hesabı (Albaraka)

TL cinsinden yatırılan fonların, Banka tarafından belirli bir projenin finansmanında kullandırılmasından doğacak kâr ve zarara katılma sonucu veren, karşılığında hesap sahibine "önceden belirlenmiş" herhangi bir getiri "ödenmeyen ve anaparanın aynen geri "ödenmesi" garanti edilmeyen kâr ve zarara katılma prensibine dayalı hesaplardır.

→ Kâr / zarara katılma yok → Mudârebede kâr katılabilirsin, zarar sermayedene aittir.

-> Yatırım projeleri ve Albaraka'nın berraklık ve deneyim işbirliği.

(ŞİRKET'UL MÜLK) MÜŞAREKE MÜTENAKİSA: AŞAĞI MÜŞAREKE

2-) İcare Ortak mülkiyeti esasına dayanır.

Müşterek Mülkiyet

Mülkiyete Dayalı: Borç, senedi değil, varlık ortaklığıdır.

Risk Paylaşımı : Ortaklar mülkiyet risklerini paylaşırlar.

(LIBOR / Euribor)

referans faiz oranı belirler.

6. Hafta

10.03.2026

→ EMANET AKITLERİ ←

* müstecerun fih → terziye verilen kumaş (iş icaresinde)

→ Nisa Suresi Emanet V (58)

→ Yedinin tarafları → sınav sorusu.

QARD KARE

Wadih Yed Amanah

Klasik Emanet

Wadih Yed Dhamanah

(Garantili Emanet)

! 6 ay sonra 20.000

Banka

Müşteri

15.000

1. Vekalet → SATIN ALMA - BOAS

2. Müşteri yağı vadeli 20.000 dolara satıl (vade 6 ay)

3. Banka yağı satılacak 15.000 \$'a)

Teverruk.

6. HAFTA

EMANET AKITLERİ

EMANET MALLAR (MECELE)

Vedia

İcaredeki mecur emnettir.

Rehin (Merhum)

Lukata (Yılık Eşya) → 1 yıl sonunda sahibi çıkmazsa cenin olur. / ilan zorunlu / sahibi gelirse verilme zorunda.

Ariyet (Adına Eşya)

Me'cur (Kiralık Eşya)

Müstecerun Fih (Kira Elindeki Eşya)

Aralarındaki fark: ikisi de kira ödene konu esyadır. Müstecerun fih; terziye verilen kumaştır. Arit icaresinde verilen maldır.

Sirket Malları

Mütevelli Elindeki Vakıf Malı

Kanuni Temsilci Elindeki Yetim / Mahkuma Ait Mal

Vasiyin Elindeki Vasiyet Malı

Komsunun Bahasına Düzen Mal

EMANET

* Güvenilen bir kimseye koruması için geçici olarak tevdi edilen şey manasına gelir.

* Arapça'da "güvenmek, korku ve endişeden emin olmak" manasındaki emn mastarından gelen emanet kelimesi hiyanetin karşıt anlamıdır.

* Bırakılan malın kendisine emanet denir, güvenilen kimseye emin adı verilir.

* "Sahibinden başkasının elinde bulunan mala emanet denir."

* "Münafığın alameti yattır; konuştuğu zaman yalan söyler, vadettiği zaman sözünde durmaz, kendisine bir şey emanet edildiği zaman hiyanet eder."

- Bir kimseye koruması için bırakılan malı ve bu hukuki işlemi ifade eden fıkıh terimi.
- Teberru akdidir, ücret olmamalıdır.
- Bir malın başkasına emanet edilmesi işlemine **îdâ** akde konu olan şeye **vedia** veya **el-mâlu'l-mûda**, akdin taraflarından **vediyı verene müdi** / müstevidi, malı kabul edene **mûda** / müstevda, bazen **vedi** denir.
- Mecelle'de vedia, wakata ve arıyet akdine dair hükümlerle birlikte **Kilabü'l-Emânât** başlığı altında ele alınmıştır.

TARAFLAR (Sınav)!

îdâ → Bir malın başkasına emanet edilmesi işlemi.

vedia / el mâlû'l-mûda → akde konu olan şey

mûdi / müstevidi → vediyı veren

mûda / müstevda / vedi → malı kabul eden.

VEDİANIN ŞARTLARI VE HÜKMÜ

- Vedia konusu malın belirli, dinen mübah ve teslim edilebilir bir özellik taşıması gerekir.
- İslam hukukunda vediadaki mal diye söz edilmiştir. İslam hukukcularının çoğunluğu bu konuda taşınır - taşınmaz ayrımı yapmazken, Maliki hukukcularından İbn Arâfe, ancak taşınır malların vedia konusu olabileceğini ileri sürmüştür.
- İki taraflı rızaya dayanan bir akit olan vedia, şekle tabi değildir.
- Vedia iki taraf için de **bağlayıcı olmayan (gayri lâzim)** akıtlardandır, dolayısıyla müdi, malı dilediği zaman geri isteyebilir, mûda da geri vermekle yükümlüdür.
- Müdi, akit yapıldığı halde malını teslim etmeme hakkına, mûda da dilediğinde akdi feshedip malı iade hakkına sahiptir; zira **vedia mûdâ açısından bir teberru akdi niteliğindedir** ve mûdâ akdi sürdürmeye zorlanamaz.
- Gayri lâzim, Teberru (iyilik esaslı) Emanet (Güven esaslı): Vekâiletten farkı; tasarruf yetkisi yoktur. Sadece koruma (hıfz) yükümlülüğü vardır.

VEDİANIN TAZMİNİ

- Vedia, mûdanın elinde emanet hükmündedir. Bu yüzden mûdanın taddi veya kusuru dışında telef ve zayi olması dışında telef ve zayi dışında tazmini gerekmez.
- Vediyada sahibinin rıza göstermeyeceği bir taaarrufta bulunulması taddi sayılır.
- Vedia akdinin gerekliliklerine uygun davranmayan mûdâ **gâip** sayılır.

AKDİN SONA ERMESİ

1. Vedia akdi karşılıklı rıza ile veya tek taraflı feshle sona erer.
2. Taraflardan birinin ölümü veya akif ehliyetini kaybetmesi, vedianın mülkiyetinin başkasına intikali gibi sebepler de vedia akdini sonlandırır.
3. **Sâfi** ve **Hanbeli** hukukcuları mûdanın tazmini gerektiren kusurlu davranışı ile vedia akdini bozacağını söylerken **Hanefi** ve **Maliki** hukukcuları bu durumda akdin sona ermeyeceği, sadece mûdanın bu davranışıyla tazminle yükümlü tutulacağı görüşündedir.
4. Vedia akdinin sona ermesiyle mûdanın elindeki vedia, akidsiz meydana gelen emanet niteliği kazanmış olur, dolayısıyla sahibine veya vârislerine iadesi gerekir. Aksi takdirde mûdanın vediyı getecek zararı tazmin borcu doğar.
5. Bütün İslam hukukcularına göre mûdanın istemesi halinde vedianın iade edilmesi zorunludur.

Wadi'ah Yad Amanah (Güvene Dayalı Emanet) (Klasik Emanet)

→ Bu tür, tamamen emanet (güven) esasına dayanan bir sözleşme biçimidir. Sözleşme ağı itibarıyla bir iyilik ve yardımlaşma eylemi (teberru) olarak kabul edilir.

Sorumluluk: Emanetçi (saklayan), varlığın güvenliğinden sorumludur ve mülk talep ettiği an varlığı iade etmekle yükümlüdür.

Tamminat: Bu bir "Amanah" (güven) eylemi olduğu için; emanetçinin ihlali söz konusu olmadığı sürece, varlıkta meydana gelebilecek kayıp ve hasardan sorumlu tutulmaz.

Wadi'ah Yad Damanah (Garantili Emanet)

→ Sürün olarak kullanılan emanet.

→ Burada tasminle yükümlülük vardır.

→ Burada Daman sorumluluk anlamına gelir.

! (Yaman) **Elestiri:** Emanette tasmin sorumluluğu olmaz. Bu kara akdinin aynısıdır.

→ Deynle karzın farkı: deyn genel borç, kara deynin bir çeşididir.

→ Emanetçi, kendisine bırakılan mülkün hem iadesini garanti eder hem de istendiğinde geri vermeye taahhüt ederse bu sözleşme "Yad Damanah" (garantili saklama) kabul edilir.

Yapısı: Bu tür, iki farklı hukuki kavramı birleştirir: **Güvenli Saklama (Wadi'ah)** ve **Garant (Daman)**.

Kullanım: Modern İslami bankacılıkta cari hesaplar genellikle bu prensibe dayanır. banka parayı kullanma iznine sahiptir ancak her an iade etmeyi garanti eder.

Uygulama

1. **İzin:** Müşteri, bankaya yatırdığı parayı kullanması için izin verir.

2. **Garanti:** Banka, parayı ticari işlerinde kullanırken anaparasını ödemeyi garanti eder. İşte bu "garanti" kısmında **Yad Damanah** denir.

3. **İade:** Müşteri istediği an parasını çekebilir. Banka anaparası eksiksiz ödemekle yükümlüdür.

WADIAH VE MUDAREBE FARKI

Özellik

Wadi'ah Yad Damanah
(Cari Hesap)

Mudarabah
(Katılma Hesabı)

Amacı

Güvenli muhafaza ve işlem kolaylığı

Kâr elde etmek ve yatırım

Anapara

Banka tarafından garanti edilir.

Zarar durumunda anapara kaybı riski vardır.

Getiri

Kâr payı verilmez. (Belki isteye bağlı kâr)

İlke edilen kâr, anlaşılan oranda paylaşılır.

Risk

Yüksek risk bankaya aittir.

Risk, kural olarak sermaye sahibine aittir.